

Aralské jezero – symbol chamtivosti

Při ekologických katastrofách způsobených člověkem nám pravděpodobně všem hned napadne ukrajinský Černobyl a největší ekologická katastrofa, jakou kdy lidstvo zažilo. Bohužel, není to úplně tak. Výbuch jaderné elektrárny v Černobylu je "pouze" největší jaderná katastrofa, největší ekologická katastrofa v dějinách lidstva leží o 3000 km dál, na hranicích Kazachstánu a Uzbekistánu - Aralské jezero.

Kdysi 4. největší jezero na planetě, které se dokonce nazývalo Aralské moře a jeho velikost dosahovala až 66 500 km² a jeho maximální hloubka byla 68 metrů. Nacházelo se zde až 30 druhů ryb a dnes by bez zásahu do této oblasti mohla být vyhledávaná turistická destinace. No Sověti měli s tímto územím jiné plány.

Původně se do Aralského jezera vlévaly 2 velké řeky - Amudarja a Syrdajra. Obě tyto řeky protékají pouštními a nehostinnými oblastmi, které plánovali Sověti již v roce 1918 přeměnit na obrovské bavlníkové plantáže se zavlažováním právě pomocí kanálů vybudovaných na těchto dvou řekách. Věci se daly pomalu do pohybu a ve 40tých letech se začalo se stavbou prvních zavlažovacích kanálů, což nakonec vyústilo až k úplnému odklonění obou řek a na začátku 60tých let začala viditelně ubývat voda o 20 cm ročně, ale postupně se úbytek zvýšil až na 90 cm za rok (!). Již v roce 1989 se plocha jezera rozdělila na severní a jižní, které se rovněž pomalu začaly zmenšovat a rozkládat.

Do roku 2000 se 80% vodní plochy přeměnilo na jedovatou solnou poušť, ve vodě, která zůstala, se nachází více než dvojnásobek obsahu soli, jaký najdeme v oceánu (voda se odpařuje - sůl zůstává), což způsobilo vyhynutí celého ekosystému v oblasti. Nežijí zde téměř žádná zvířata s výjimkou velbloudů a z původních 30 druhů ryb přežili pouze dva. Velká sucha v posledních letech ještě více pomohly k vysychání jezera, někde se jezero zmenšilo až o 90-150 km oproti původnímu břehu. Řeky, beztak přivádějící minimum vody, která byla ještě i kontaminována hnojivy a pesticidy z polí, kterými uměle procházejí, nakonec přestali do jezera přitékat úplně. Vyschnutí jezera mělo za následek i změnu klimatu v oblasti, ve které dnes už téměř nezaprší. Sověti zde nezapomněli použít i biologické zbraně.

Příroda však zase ukázala, že je nepřekonatelná a člověku všechno vrátila i s úroky. Vítr roznáší krystalickou jedovatou sůl z pouště Aralkum (bývalé dno jezera) do okolí a tím ničí úrodu na přilehlých zemědělských oblastech. Úhyn ryb zase způsobil vysokou nezaměstnanost v okolí a lidé, kteří zde žijí, trpí vyšším výskytem rakoviny dýchacích cest. Odborníci předpokládají, že do 20 let by mělo Aralské jezero zcela vyschnout a zmizet ze zemského povrchu.

Naštěstí, tento scénář se snaží odvrátit Kazachstán. Na začátek vybudovali obrovskou přehradu, která navrátila vodu do severního jezera, v jejím okolí vysadili rostliny zabraňující odvátí solí a půdy a před pár lety oprášili záchranný plán pro Aralské jezero z roku 1960, ze kterého se ještě v roce 1986 upustilo a pokouší se navrátit do jezera všechnu chybějící vodu. Jakým způsobem? Vytvořením 2 obrovských kanálů o celkové délce přes 3000 km, které by přiváděly vodu z toků velkých řek Volhy a Ob a neměly by tím nijak ovlivnit jejich úbytek. Celý projekt se ale realizuje velmi obtížně, protože Uzbekistán se nijak nechce na obnově podílet. Pokud by ale šlo vše podle plánů, do roku 2035 by mohlo být Aralské jezero zachráněno a s takovými rozměry, jak mělo kdysi.

Zdroj: <https://refresher.cz/24319-Aralske-jezero-symbol-lidske-chamtivosti>

Video : Aralské jezero: <https://www.youtube.com/watch?v=Z0Pi61SyVSM>